

1. บทสรุป

1.1 กฎหมายศุลกากรเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของรัฐในการดำเนินนโยบายทางการเงิน การคลัง โดยเฉพาะทางด้านภาษีอากร กฎหมายศุลกากรจึงเป็นกฎหมายมหาชนทางด้านเศรษฐกิจ และเพื่อให้เกิดการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นรายได้หลักของรัฐบรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐ จึงกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายไว้ในกฎหมายศุลกากร เพื่อลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายศุลกากรและหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ทั้งนี้เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการเสียภาษีแก่ประชาชนโดยทั่วไป การริบทรัพย์สินจึงเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่งที่กำหนดไว้ในกฎหมายศุลกากร เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการริบทรัพย์สินเป็นกรณีที่รัฐเข้ามาแทรกแซงหรือขัดขวางการใช้สิทธิ หรือเสรีภาพในทางทรัพย์สินของบุคคลทั่วไปตามกฎหมาย เพื่อต้องการมิให้ผู้กระทำได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากผลสำเร็จของการกระทำความผิด ตามที่มุ่งหมายหรือคาดหวัง และขณะเดียวกันเป็นการตัดโอกาสมิให้นำเอาทรัพย์สินนั้นไปเป็นปัจจัยสำหรับการกระทำความผิดอีก รวมทั้งเป็นการขู่ให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอีก การริบทรัพย์สินจึงเป็นมาตรการลงโทษที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร

1.2 งานการบังคับใช้กฎหมายศุลกากร เพื่อป้องกันและปราบปรามการลักลอบหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรที่สำคัญ คือ การจับกุมการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ ฐานช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซ้อม รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งของอันตนรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากร ข้อห้าม หรือข้อกักตุน และสามารถยึด ธิบของกลาง หรือยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดได้ แต่ในทางปฏิบัติ การดำเนินการเกี่ยวกับของอันเนื่องด้วยความผิดมาตรา 27 ทวิ ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการลักลอบ หลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายของศาลฎีกา ไม่นำหลักริบทรัพย์สินตามหลักกฎหมายศุลกากรมาบังคับใช้ในความผิดมาตรา 27 ทวิ แต่ไปนำหลักกฎหมายอาญาซึ่งเป็นหลักทั่วไปมาบังคับใช้ ทั้ง ๆ ที่กฎหมายศุลกากรมีบทบัญญัติเรื่องการ

ริบทวิสัยอันไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้ศาลฎีกามีแนวการบังคับใช้กฎหมายเช่นนั้น เนื่องจาก

1.2.1 บทบัญญัติของมาตรา 27 ทวิ เป็นบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นโดยพระราชบัญญัติศาลฎีกา (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499 มาตรา 4 เพื่อลงโทษบุคคลที่ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซ้ำ รับจানা หรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งเป็นการบัญญัติภายหลังความผิดมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศาลฎีกา พ.ศ. 2469 โดยศาลฎีกาใช้ระยะเวลาการบัญญัติกฎหมายก่อนหลัง เป็นเหตุผลในการบังคับใช้กฎหมายมาตรา 27 ทวิ ว่า ไม่ใช่ความผิดมาตรา 27

1.2.2 บทบัญญัติของมาตรา 27 ทวิ เป็นบทบัญญัติลงโทษเฉพาะบุคคลที่กระทำผิดแต่ไม่มีบทลงโทษให้รับของกลางและยานพาหนะ เนื่องจากการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ ซึ่งเป็นช่องว่างของกฎหมาย

1.2.3 เมื่อมีช่องว่างกฎหมายหรือกฎหมายไม่ชัดเจน ศาลฎีกาซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย ได้นำหลักทั่วไปเรื่องการริบทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 33 มาบังคับใช้ลงโทษริบทรัพย์เนื่องจากการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ

1.2.4 ศาลฎีกาได้ตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษรว่ามาตรา 27 ทวิ มิได้มีบทบัญญัติลงโทษริบทรัพย์ไว้ โดยมิได้พิจารณาถึงลักษณะกฎหมายศาลฎีกา มาตรา 27 และมาตรา 27 ทวิ ว่าเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องเนื่องกันคือ ของที่รับไว้ตามมาตรา 27 ทวิ จะเป็นของที่เป็นความผิดตามมาตรา 27 มาก่อน

รวมทั้งมิได้พิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการป้องกัน และปราบปรามการลักลอบหลีกเลี่ยงภาษีศาลฎีกา

1.3 จากลักษณะและเหตุผลในการบังคับใช้กฎหมายของศาลฎีกาดังกล่าว ในการศึกษานี้ ผู้เขียนพบว่า

1.3.1 กฎหมายศาลฎีกามีลักษณะพิเศษที่แตกต่างกับกฎหมายอาญาในเรื่อง ลักษณะของกฎหมาย วัตถุประสงค์ในการลงโทษ ความรับผิดชอบ และโทษตามกฎหมาย จึงทำให้การบังคับใช้

กฎหมายศุลกากร และกฎหมายอาญาแตกต่างกัน

1.3.2 ลักษณะของโทษริบทรัพย์สิน กฎหมายศุลกากรมีบทบัญญัติเรื่องโทษริบทรัพย์สินไว้เป็นพิเศษแตกต่างกับหลักการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญาทั่วไป และในต่างประเทศ เช่น ประเทศอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ต่างก็มีบทบัญญัติลงโทษริบทรัพย์สินตามกฎหมายศุลกากรเป็นการริบทรัพย์สินทางแพ่งมิใช่ทางอาญา

1.4 การที่ศาลฎีกาของประเทศไทย มีแนวการบังคับใช้กฎหมายศุลกากร โดยนำหลักการริบทรัพย์สินทั่วไปตามกฎหมายอาญามาบังคับใช้ในความผิดมาตรา 27 ทวิ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบในการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรในทางข้อกฎหมาย และทางปฏิบัติเกี่ยวกับการปราบปรามการลักลอบหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ดังนี้

1.4.1 การยึดทรัพย์สินตามกฎหมายศุลกากร เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ที่กำหนดให้ทำการยึดสิ่งใด ๆ อันจะพึงต้องริบตามพระราชบัญญัติศุลกากรซึ่งมีจำนวน 13 มาตรา และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 เป็นมาตราหนึ่งที่เป็นสิ่งอันพึงต้องริบในจำนวน 13 มาตรา

เมื่อศาลฎีกามีแนวการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่นำหลักกฎหมายมาตรา 17 มาบังคับใช้ในความผิดมาตรา 27 ทวิ จึงมีปัญหาคือข้อกฎหมายว่า เจ้าหน้าที่ที่จะทำการจับกุมและยึดของเนื่องจากการกระทำความผิดมาตรา 27 ทวิ มีอำนาจที่จะทำการจับกุมหรือยึดของตามกฎหมายมาตรา 24 หรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ของตามมาตรา 27 ทวิ เป็นของตามมาตรา 27 เป็นสิ่งเดียวกัน จึงควรอยู่บนบังคับของมาตรา 17 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 และมีอำนาจยึดตามมาตรา 24 ได้ด้วย

ในทางปฏิบัติในการจับกุมและยึดของเพื่อดำเนินคดี เมื่อศาลมีแนวเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ที่จับกุมจะต้องแสดงพยานหลักฐานให้ฟังได้ว่า เป็นของอันพึงต้องริบตามมาตรา 17 (ฉบับที่ 9) โดยเป็นของลักลอบหลีกเลี่ยงตามมาตรา 27 และเจ้าของหรือผู้ครอบครองมีเจตนาโดยรู้ว่าเป็นของที่นำเข้ามาโดยหลีกเลี่ยงอากร ข้อห้าม หรือข้อกักต จึงทำให้มีการจับกุมล่าช้า เพราะการแสวงหาพยานหลักฐานคดีศุลกากรหรือประจักษ์พยานที่รู้เห็นใกล้ชิดเหตุการณ์มาสนับสนุน

การกระทำความผิดนั้นกระทำได้ล่าช้า และไม่ค่อยได้ และส่วนมากจะจับกุมของกลางได้หลังจาก การกระทำผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรสำเร็จแล้ว

นอกจากนั้นในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ศุลกากรผู้ทำการจับกุมจะใช้วิธีการแจ้ง ข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาว่า เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 27 และมาตรา 27 ทวิ ทั้งสอง มาตรา เพื่อความสะดวกในการสอบสวนและดำเนินคดี ซึ่งการนำกฎหมายเช่นนี้ก็เป็นความเสี่ยง กับตัวเจ้าหน้าที่เอง เพราะเป็นการบังคับใช้ที่ไม่ถูกต้อง และไม่เป็นที่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเป็นการกล่าวโทษที่เพิ่มความผิดมาตรา 27 เป็นเรื่องเกินความจริง เจ้าหน้าที่เองอาจจะ ถูกดำเนินคดีในข้อหาปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญาได้

ส่วนยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด เจ้าหน้าที่แทบจะไม่มีที่ยึด หรือ จับกุมยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดได้เลย เพราะผู้ลักลอบมักจะเตรียมการป้องกันมิให้มีการยึด ยานพาหนะ เช่น การทำสัญญาเช่าไว้ หรือแม้จะยึดมาได้ก็ต้องพิจารณาค้นเจ้าของไป เนื่องจาก เจ้าของไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ดังนั้น จึงทำให้การปราบปรามการลักลอบหนี ศุลกากรไม่ได้ผล และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

1.4.2 เมื่อยึดและจับกุมมาแล้ว มีผลในข้อกฎหมายอีกว่า ของตามมาตรา 27 ทวิ จะตกเป็นของแผ่นดินโดยผลของกฎหมายตามมาตรา 24 นี้หรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า หลัก กฎหมายมาตรา 24 เป็นลักษณะพิเศษของกฎหมายศุลกากรที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานศุลกากรในการ ยึดทรัพย์สินได้ตามกฎหมายแม้จะไม่มีเจ้าของก็ตาม และกฎหมายถือว่า ถ้าไม่มายื่นคำร้องขอคืน ภายใต้อำนาจ ททรัพย์ที่ยึดตามมาตรา 24 นี้ จะตกเป็นของแผ่นดินโดยเด็ดขาด ซึ่งต่างกับหลัก กฎหมายอาญา ดังนั้นของกลางตามมาตรา 27 ทวิ ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ มาตรา 27 และเป็นสิ่งของอันเดียวกันจึงต้องนำมาตรา 24 ที่เป็นบทเฉพาะของกฎหมายศุลกากร มาบังคับใช้ด้วย โดยถ้าไม่มีการยื่นคำร้องขอคืนภายใต้อำนาจของกฎหมาย ของนั้นก็ตกเป็นของ แผ่นดินโดยผลของกฎหมายทันที

1.4.3 ถ้ามีการขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือริบ ใครจะเป็นผู้ที่มาร้องขอคืนและขอคืน ภายใต้อำนาจระยะเวลาเท่าใด เนื่องจากหลักเกณฑ์ของกฎหมายอาญากับกฎหมายศุลกากรมีความ แตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าความผิดมาตรา 27 ทวิ เป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากร จึง ควรที่จะนำหลักเกณฑ์ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาบังคับใช้ โดย ผู้ที่มีสิทธิในทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม ก็สามารถร้องเรียกเอาทรัพย์สินได้ และ

ต้องร้องขอคืนภายใน 60 วัน สำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิด หรือ 30 วัน สำหรับสิ่งอื่นนับแต่วันยึด เพราะกฎหมายศุลกากรเป็นกฎหมายมหาชนทางด้านภาษีอากร ที่มีความมุ่งหมายพิเศษแตกต่างจากกฎหมายอาญาซึ่งเป็นบททั่วไป

สำหรับกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ของกลางมีเจ้าหน้าที่ที่ยึดไว้ มีประเด็นปัญหาที่จะพิจารณาอีกว่า กรมศุลกากรจะต้องพิจารณาคืนทรัพย์สินที่ยึดแก่เจ้าของหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การพิจารณาคืนของกลางในกรณีนี้ กรมศุลกากรจะต้องพิจารณากฎหมายศุลกากรเป็นหลักว่า ของที่ยึดไว้มีพยานหลักฐานแสดงว่าเป็นสิ่งอันพึงต้องริบตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 หรือไม่ ถ้ามีพยานหลักฐานชี้ชัดว่าเป็นของมาตรา 17 ก็ยังไม่ต้องคืนทันที และยึดไว้ก่อนได้

1.4.4 ในการดำเนินคดีศุลกากร เมื่อศาลฎีกาใช้หลักกฎหมายอาญามาเป็นข้อกฎหมายในการพิจารณาริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้ดุลพินิจแก่ศาลในการที่จะริบทรัพย์สิน จึงทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับกุม ที่จะต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิด ซึ่งงานทางปฏิบัติทำได้ลำบาก จึงทำให้การดำเนินคดีเกิดความไม่แน่นอนมีโอกาสแพ้คดีได้ง่าย นอกจากนั้น ถ้าหากพิสูจน์ความผิดไม่ได้ศาลยกฟ้องหรือส่งคืนของกลาง เจ้าหน้าที่อาจถูกฟ้องกลับฐานละเมิดเรียกค่าเสียหายอีกด้วย

นอกจากนั้นเมื่อทรัพย์สินของกลางตกเป็นของแผ่นดิน จะต้องมีการจำหน่ายของกลาง แต่หลักเกณฑ์การจำหน่ายของกลางตามกฎหมายอาญาและกฎหมายศุลกากร ซึ่งในส่วนนี้ถ้ามีการเลือกบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน ทำให้มีผลในการดำเนินการจำหน่ายของกลางที่แตกต่างกันไปด้วย

1.4.5 ดังนั้นเมื่อการจับกุมหรือยึดของกลางเนื่องจากการกระทำผิดความผิด มาตรา 27 ทวิ มีปัญหาในการดำเนินคดี การคืนของกลาง การจำหน่ายของกลาง จึงมีผลต่อการปราบปรามการลักลอบ หลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของกฎหมายศุลกากร และมีผลต่อการจัดเก็บภาษีอากร โดยจะทำให้รายได้ทางภาษีอากรรัฐลดน้อยลง อันเป็นผลเสียในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

1.4.6 นอกจากนั้น จากลักษณะและเหตุผลของศาลฎีกาที่วินิจฉัยไว้เช่นนี้ ถ้ามีการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรโดยยึดแนวเช่นนี้ จะทำให้มีผลกระทบต่อการใช้กฎหมายศุลกากรในมาตราอื่น ๆ นั้น ไม่สามารถบังคับใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 กฎหมายศุลกากรโดยพื้นฐาน เป็นกฎหมายมหาชนทาง เศรษฐกิจที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรให้แก่รัฐ และเป็นเครื่องมือของรัฐในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกัน กฎหมายศุลกากรมีบทลงโทษบุคคลที่ฝ่าฝืนการควบคุมการนำเข้าและส่งออกซึ่งสินค้าที่ต้องห้ามและต้องกักตุน ซึ่งเป็นการคุ้มครองป้องกันสังคมโดยรวมด้วย จากลักษณะของกฎหมายศุลกากรดังกล่าวนี้เป็นลักษณะพิเศษของกฎหมายศุลกากรที่แตกต่างกับกฎหมายอาญาที่เป็นบททั่วไป

นอกจากนั้นกฎหมายศุลกากรเป็นปัจจัยสนับสนุน และกำหนดทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ การเงิน การคลังของประเทศ กฎหมายศุลกากรจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่แปรเปลี่ยนไป และเพื่อให้ทันกับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรของผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่จะพิจารณาถึงลักษณะพิเศษของกฎหมายศุลกากร เจตนารมณ์ของกฎหมายศุลกากรที่ต้องการจะปราบปรามการลักลอบการหลีกเลี่ยงภาษีอากร หรือข้อห้าม หรือข้อกักตุน อันที่กระทบต่อรายได้ของรัฐ ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม และควรนำเอาปรัชญากฎหมายภาษีอากร เข้ามาปรับใช้ภายใต้กรอบของกฎหมายศุลกากร นโยบายภาษีอากรของรัฐ และการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม ด้วยการคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยรวมเป็นสำคัญ

2.2 ในการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรตามมาตรา 27 ทวิ นี้ มีปัญหาในการบังคับใช้เนื่องจากบทบัญญัติของมาตรา 27 ทวิ มิได้มีบทบัญญัติลงโทษริบทรัพย์สินไว้ จึงควรที่จะปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายศุลกากรด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 27 ทวิ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ให้มีบทลงโทษที่ชัดเจนโดยบัญญัติต่อท้ายมาตราว่า "และของนั้นให้ริบเสียทั้งสิ้น"

นอกจากนี้ในการบังคับใช้กฎหมายมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 จะต้องเกี่ยวข้องกับมาตรา 27 ทวิ และมาตราอื่นของกฎหมายศุลกากรในการยึดและริบทรัพย์ การดำเนินคดีและการตกเป็นของแผ่นดิน รวมทั้งการขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือริบด้วย ดังนั้นจึงควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 24 โดยแก้ไขจาก "สิ่งใด ๆ อันจะพึงต้องริบตามพระราชบัญญัตินี้...." เป็น "สิ่งใด ๆ อันจะพึงต้องริบตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร..." เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการตีความการบังคับใช้กฎหมายอีกต่อไป

2.3 ในส่วนเกี่ยวกับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด ปัจจุบันได้มีการใช้เรือหรือรถยนต์เป็นยานพาหนะในการลักลอบหนีศุลกากรหรือพยายามลักลอบหนีศุลกากร จากการสืบสวนปรากฏข้อเท็จจริงว่าเจ้าของยานพาหนะส่วนมาก มีส่วนรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด แต่การพิสูจน์ว่าเจ้าของยานพาหนะมีส่วนรู้เห็นด้วยกระทำได้ยาก เนื่องจากได้มีการเตรียมด้วยการทำสัญญาเช่า หรือเช่าซื้อยานพาหนะนั้นไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นข้อต่อสู้ว่ามีได้รู้เห็นในการกระทำความผิดด้วย ฉะนั้นในการแก้ปัญหานี้ ถ้ามีการแก้ไขกฎหมาย บัญญัติเพิ่มเติมให้รับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด โดยมีพิกัดกันว่าเจ้าของจะรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วยหรือไม่นั้นก็จะเป็นการขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายอาญา รวมทั้งเป็นการริดรอนสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลที่สามเกินไป ฉะนั้นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด และเจ้าของยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด จึงควรเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ให้เจ้าของยานพาหนะต้องรับผิดชอบทางแพ่งในการชดเชยค่าปรับ ตลอดจนการยึดทวงและขายทอดตลาดนั้น เพื่อชดเชยค่าปรับในทางแพ่งด้วย ซึ่งเป็นการใช้มาตรการทางแพ่งมาบังคับแทน ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าของยานพาหนะมีส่วนรับผิดชอบ และระมัดระวังมิให้บุคคลอื่นนำยานพาหนะของตนไปใช้ในการกระทำความผิด

2.4 จากการที่ศาลฎีกามีแนวการบังคับใช้กฎหมายมาตรา 27 ทวิ นี้ โดยไม่นำหลักการริบทรัพย์สินตามกฎหมายศุลกากรมาบังคับใช้ แต่นำหลักการริบทรัพย์สินทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้แทน ทำให้พิจารณาได้ว่าศาลฎีกามีแนวความคิดว่า การริบทรัพย์สินเป็นการลงโทษทางอาญาเพียงอย่างเดียว แต่ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะว่า การบังคับใช้กฎหมายศุลกากรทำการริบทรัพย์สินควรพิจารณาถึงแนวความคิดกฎหมายศุลกากรต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการแบ่งแนวความคิดการริบทรัพย์สินออกเป็น 2 แนว คือ การริบทรัพย์สินทางแพ่งกับการริบทรัพย์สินทางอาญา และการริบทรัพย์สินตามกฎหมายศุลกากรเป็นการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ซึ่งศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินตามกฎหมายศุลกากรได้ โดยไม่ต้องมีเจ้าของทรัพย์สินเป็นจำเลยในคดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา ต้องการลงโทษเอากับตัวทรัพย์สิน เพื่อชดเชยค่าภาษีที่หลีกเลี่ยงไปมากกว่ามุ่งลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิด เว้นแต่มีเหตุผลพิเศษอย่างอื่น

2.5 แต่อย่างไรก็ตาม ศาลฎีกาเองเคยมีคำพิพากษาฎีกาที่ 169/2506 ว่ากระป๋องที่ จำเลยนำเข้ามาราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงภาษีอากรและนอกทางอนุวัติ ซึ่งจะต้องถูกริบตาม พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 นั้น หากผู้ร้องได้รับโอนไว้ภายหลังวันที่จำเลยกระทำความ ผิด ผู้ร้องย่อมมิใช่เจ้าของกระป๋องซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ในการกระทำความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 33, 34 เพราะในวันที่จำเลยนำกระป๋องเข้ามา ผู้ร้องยังไม่มีสิทธิเป็น เจ้าของกระป๋อง ฉะนั้นแม้ผู้ร้องรับโอนไว้โดยสุจริตก็ไม่เป็นเหตุให้กระป๋องนั้นพ้นจากการถูกริบไปได้ ซึ่งแสดงว่าศาลฎีกาสวนหนึ่งยอมรับแนวคิดที่ว่า ผู้รับโอนของเนื่องจากการหลีกเลี่ยงภาษีอากรหรือ ผู้ที่รับโอนของเนื่องจากการหลีกเลี่ยงภาษีอากร ตามมาตรา 27 ทวิ ไม่ได้กรรมสิทธิในของ และ ของนั้นต้องถูกริบด้วย

2.6 ในการพิจารณาปริมาณพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดฐานลักลอบ หรือหลีกเลี่ยง ภาษีศุลกากร ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะว่า การพิจารณาปริมาณหรือค่านายพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิด กฎหมาย ควรที่จะพิจารณาถึงความระมัดระวังของเจ้าของยานพาหนะด้วยว่า มีพอสมควรหรือไม่ ดังเช่นแนวการบังคับใช้กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ที่อาจจะลงโทษปริมาณ- พาหนะของบุคคลที่สามได้ แม้มิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดก็ตาม

2.7 การพิจารณาและดำเนินคดีศุลกากร มีลักษณะพิเศษแตกต่างกับการดำเนินคดีใน กฎหมายลักษณะอื่น ทั้งในแง่ของทฤษฎีการลงโทษ หลักการรับฟังพยานหลักฐาน ฉะนั้นเพื่อให้ การบังคับใช้กฎหมายศุลกากร เป็นไปด้วยความชอบธรรมและเป็นธรรม จึงควรที่จะตั้งแผนกคดี ศุลกากรในศาลภาษีอากรของไทย ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีศาล CUSTOMS COURT

2.8 การยึดและการริบทรัพย์สินของบุคคล เป็นการใช้อำนาจรัฐที่กระทบกระเทือนสิทธิใน ทรัพย์สินของบุคคล จึงควรที่จะมีหลักเกณฑ์ควบคุมการใช้อำนาจรัฐในการยึดและริบทรัพย์สิน ซึ่ง ศาสตราจารย์ ESER ผู้เชี่ยวชาญกฎหมายอาญาของเยอรมัน ได้วางหลักในการใช้อำนาจของ ฝ่ายบริหารในการริบทรัพย์สินซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยว่า จะต้องทำขึ้นโดยความจำเป็น (NECESSITY) ความเหมาะสม (APPROPRIATENESS) และได้ส่วน (PROPORTION) ดังนั้น เจ้าหน้าทีและศาลไทย ควรที่จะนำหลักดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา ในการริบทรัพย์สินตาม

กฎหมายศุลกากรด้วย

2.9 ในฐานะที่กฎหมายศุลกากร เป็นเครื่องมือของรัฐทางกฎหมายที่ใช้ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมอย่างหนึ่ง กฎหมายศุลกากรจึงควรที่จะมีความสมบูรณ์ในรูปแบบโครงสร้าง เพื่อ ส่งเสริมสนับสนุนในการบังคับใช้ให้สนองตอบวัตถุประสงค์ของรัฐ และเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพ ของเอกชนและรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะได้อย่างจริงจัง ด้วยการปรับปรุงกฎหมาย ในด้าน รูปแบบและโครงสร้าง เนื่องจาก พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. 2469 ได้บัญญัติมาเป็นเวลา 60 กว่า ปี ถือได้ว่านานมากแล้ว ควรที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ เศรษฐกิจและสังคม เพราะกิจการศุลกากรเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีสวนสำคัญในการ พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้นควรปรับปรุงกฎหมายทั้งหมดทุกฉบับรวมเป็นฉบับเดียว หรือเป็น ไปในรูปแบบประมวลกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในอนาคต

2.10 จากการบังคับใช้กฎหมายศุลกากรไม่เป็นบรรทัดแนวเดียวกันนั้น จึงควรจัดโครงการ สัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ศุลกากร พนักงานสอบสวน อัยการ ศาล เพื่อให้เกิดความเข้าใจกฎหมายศุลกากรเป็นแนวทาง เดียวกัน และเพื่อให้เกิดทัศนที่กว้างไกลเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันจะทำให้การใช้ การตีความกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมต่อไป